

0+

*"Поро пиалан улыт яндар шўман-влак:
цуло Юмын уажыт" (Мф. 5:8).*

ШўМ-ЧОН ЦЗОЛЫК

2013 ий март
годсек лектеш.

МАРИЙ ПРЪВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 5-ПЕ (73) №, 2019-ИЙ МАЙ

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший митрополит Иоаннын благословитлымыше почеш

**Руш Православный Черкысе
Марий митрополиийын ўшанле
шочшыж-влаклан
Йошкар-Олан да
Марий Элын митрополитше
ИОАННЫН
КҮГЕЧЕ САЛАМЛЫМАШЫЖЕ**

ХРИСТОС ЫЛЫЖ КЫНЕЛЫН!

Суксын öрыктарыше поро уверже стаче уло сандалык мучко шарла. Кугечын куанле саламже мемнан чоннам помыжалтен. Тиде святой пайремын нимо денат танастараш лийдыме кугу куанжым кажне ег шижын да Святой Черке дене пырля кычкыралын: «Кызыт чылажат волгыдо дене темын: пылпомыш ден мланде да тамык» (Кугече канон гыч).

Колымашым пытарымым, тамыкын шаланымышым да курымашлык вес илышын тўналтышыжым ме кузе умылена? Чыла нине йодышлан ик вашмут уло: Христос Юмылан ўшаныше чыла енлан у илыш пуалтын, тидым Святой Кугече Пайрем раш почын ончыкта. Ылыж кынелше Господь деч ме у илышын тўналтышыжым налынна, тиде илыш Тудын шўгарже гыч кок тўжем ий ончыч волгалтын.

Ўшаныше кажне егын тынеш пурымыш годым тиде у илыш пуалтеш. Тиде кече нерген святой апостол Павел тыге ойла: «Тыгеракын, ме Тудын колымашыж деке ушнаш тынеш пуримо дене Христос дене пырля тоялтынна: кузе Христос колымаш гыч Ачан чапше дене ылыж кынелын, тугак меат уэмдыме илыш дене илышаш улына» (Рим. 6, 4).

Умбагыже – 2-шо лаштыкыште.

ХРИСТОС ЫЛЫЖ КЫНЕЛЫН! ХРИСТОС ЧЫНАК ИЛЫЖ КЫНЕЛЫН!

Святой Кугече пайрем годым ме Христосын Ылыж кыnelмыжым пайремлена. Тиде событий мыланна көра лийын да мемнан уло илышнам вашталтен. Мемнан кокла гыч кажныже у илышым пөлек семын налын. Тидлан көра ме тўняште мо уло, чылаж декат умылымашнам вашталтенна, колымаш декат. Тиде у илыш улмылан көра ме куанен каласен кертына: ынде колымаш уке.

Христос дене улшо тиде у илыш ўшаныше чыла еным жаплан пуымо арам паша деч курымашлык поро пиалыш кусара. Тиде илыш улмылан ўшаныше ен мландымбалне шкенжын чын вержым, тиде тўняшке молан толмыжым умыла. Господь мыланна у илышым пуэн, сандене мемнам тиде илышын законжо почеш илаш ўжеш. Колымашым пытарен да Шкенжын чыла сенгыше Ылыж кыnelмаштыже Тудо мыланнат ылыж кыnelмашым пуэн. Тидлан чот йывыртымынам ме Кугече службышто луктын каласена: **«Христос Ылыж кыnelын, да илыш ила. Христос Ылыж кыnelын, да ик колышат шўгарыште уке».**

Юмо нерген туныктымаште Святой Черке мыланна Христос деке да литургий илышыш ушнен моштымым ончыкта, шуко курым шуйнышо опытшым почеш. Юмылан йорышө святой-влакын погынышт тиде илыш нерген пенгыдын таныклат. Нуно вет мемнан элыштына иленят, Юмылан йоренят да святой айдеме лийыныт. Нуно мыланна мландымбалысе илышым чын илен эртараш примерым пуат. Ылыж кыnelше Христослан иктышт шке паша саскаштым, а весышт шке илышыштым конденят. Юмын закон почеш илен, нуно Ылыж кыnelше Господьын чыла кўштымашыжым шуктенят.

Черкын IV курымысо туныктышыжо Тертуллиан каласен: «Чон шке пўртўсшө дене христианке». Юмын волгыдо ўжараже кажне чонышто йўла. Тиде ўшанымашын, ўшанын да йоратымашын тулжо, тудым нигузе йорташ ок лий. Тудо шкеж нерген шижтаренак шога,

мемнан ончылно пўсө йодышым шында: айдемыже кө вара улеш, мландымбалне молан ила, тудо тыште мом ыштышаш? Але вара тудын уло илышыже нимолан йордымө колымаш деке нангайыше корно веле?

Мемнан уш дене умылен керташ лийдыме йодышлан вашмутым Христосын Ылыж кыnelмыже пуа. Христосын колымашлан көра колымаш ынде вес илышыш куснымаш лийын. Юмылан ўшаныдымаш – тиде шке верч да шке илыш верч мутым кучымо деч лўдмаш. Юмылан ўшаныше ен шке ўмбалныже кугу ответственным шижеш, вет Юмо тудым Шке кўштымашыж-влакым шукташ ўжын. Нине кўштымаш-влак кўкшө да неле улыт. Нунын могай улмышт нерген шоналтет да өрат, вет каласыме: **«Пылпомышысо Ачада могай поро, тугаяк поро лийза» (Мф. 5, 48).**

Евангелий ойла: анысыр корно дене кайыза, чыла чытыза, вет тыште эн кугу пиал. А тўня йоршын весым ойла: чаплын илыза, мом кертмыдам чыла налаш тыршыза, вес еным мом ойлымыжым шўмышкыда ида пурто. Но Христосын кўштымашыже чыла дечат кўшнө шога: **«Эн чот Юмын Кугыжанышым да Тудын чынжым кычалза» (Мф. 6, 33).**

Господь дене ушнымаште йоратыме ача, иза-шольо, ака-шўжар-влак! Юмын кугу йоратымашыже сеныме дене – Христосын Ылыж кыnelмыж дене – чыладамат саламлем! Илышым пуышо да Ылыж кыnelше Христос деч тыланда духовный куаным, тынысым, тазалыкым, утаралтмашым, святой православный ўшанымаште пенгыдын шогымым тыланем. Юмын йоратымашыже деч мемнам тамыкын нимогай вийже коранден ынже керт.

**ХРИСТОС ЫЛЫЖ КЫНЕЛЫН!
ХРИСТОС ЧЫНАК ЫЛЫЖ КЫНЕЛЫН!**

Христосын Кугечыже.
2019 ий, Йошкар-Ола.

ВОЛЖСК ДА ШЕРНҮРЫН ЕПИСКОПШО ФЕОФАНЫН КҮГЕЧЕ САЛАМЛЫМАШЫЖЕ

**ШЕРГАКАН АЧА, ИЗА-ШОЛЬО,
АКА-ШҮЖАР-ВЛАК!**

Уло шүм-чон да кугу куанымаш дене, тыгак Юмылан уло чон дене тауштен, тендам, чумыр лишыл родо-тукимдам Юмын утарыше Пасхыж дене саламлем да Кугече саламлымашын илышым пуышо мутшым тыланда каласем:

ХРИСТОС ЫЛЫЖ КЫНЕЛЫН!

Юмын пүрымьж дене ме тиде кечым – Иисус Христосын Волгыдын Ылыж кынелмыжым – куанен вашлийына. Таче мемнам чыланнамат тиде пайрем лишемда. Христосын Ылыж кынелмыже дене илыш колымашым сенен, мыланна курымашлык илышын капкажым почын. Мемнан верч, айдеме-шамычым утарышаш верч, Христос, Пылпомыш гыч волен, Святой Шүлышын куатше дене капан айдеме лийын. Тудо айдеме тукум верч орланен, тўнян сулыкшым Шке ўмбакаже налын, Ыресеш колен да ылыжын. Утарышынан Ылыж кынелмыже мемнан тукум дене Юмын сўрасымыжым, ожнысо ваш умылыдымаш пытымым ончыкта. Ылыж кынелше Иисус Христос мыланна курымашлык илыш нерген ойла. Тыгай ылыжмашыже праведный Лазарь да моло святой-влакын жаплан ылыжмышт семын огыл, а курымешлан. Лач тидым Христосын колымашым сеныме амалжылан шотлаш лиеш. Христосын Ылыж кынелмыже мыланна ончыкта: колымаш – тиде нимогай кыша деч посна илыш дене чеверласымаш огыл, тиде вес тўрлў курымашлык илымаш. Курымашлык илышыште лач тыгай куанле ўшаныме шўлышым мыланна Кугече пуа.

Таче айдемын илышыштыже лийше тыгай событийым пайремлыме татыште ме Юмын пуымым шке шүм-чонна дене шижшаш, палышаш улына – чылажат мемнан верч ышталтын. Садланак тиде волгыдо, святой кечылаште ме шоналтышаш улына, кузе, могай сай пашана дене Юмын пуымо суаплан вашештена? Господь шкежак тидлан вашмутым пуэн: **«Мыйым йўратеда гын, шўдымем шуктыза... Кў чыла тидым шукта, тудо Мыйым йўрата; а кў Мыйым йўрата, тудым Мыйын Ачам йўраташ тўналеш; да Мыят тудым йўраташ тўналам да тудын деке шке толам» (Ин. 14, 15, 21).**

Юмын йўратымашыжлан чын вашмут тыгай: Тудын кўштымыж семын илымаш, тўрлў кўлеш-оккўл койыш да шонымаш деч шкендам эрыктымаш. Христос чылалан Ылыж кынелын, чылалан шке Кугыжаныш

капкажым почын! Айста чыланат Кугече пайремым куанен вашлийына, икте-весынам саламлена! Эше йыр улшо моло енымат она мондо. Кў черле, эмлыверыште улеш, кў шке професийжылан кўра але вес амаллан верч храмыш тиде пайремым вашлияш каен ок керт, икманаш, чылакат шке чон шокшына, тўткышна дене ырыктена, польш киднам шуялтена, нунын верч Юмылан кумалаш тўналына.

Господь дене ушнымаште, йўратыме ача, изо-шольо, ака-шўжар-влак! Ылыж кынелше Христосым ончен, тыге тыланен каласем: «Кугу Кугече, ўшанле да ўшаныше-влакын Кугечышт, райышке мыланна капкам почшо Кугече тек кажне суртышко пура, кажне ешышке Святой Шўлышым, пиалым, порылыкым, тазалыкым, чон поянлыкым пурта.

Тек тыныс да йўратымаш Юмо эре тендан пелен лиеш».

ХРИСТОС ЧЫНАК ЫЛЫЖ КЫНЕЛЫН!

Христосын Кугечыже.
2019 ий, Волжск.

ПРАВОСЛАВНЫЙ ЁДЫРАМАШ-ВЛАКЫН КЕЧЫШТ

Тений Миром кондышо ёдырамаш-влакын кечышт 12 майыште палемдалтеш. Тудым уло тўнямбалсе православный калык пеш жапла да Волгыдо Кугече деч вара кумшо рушарнянже палемда. Ты пайремым вес семын православный ёдырамаш-влакын кечышт манит. Лач ёдырамаш илышым пуа, порылыкым шара, йоратымашым аклен мошта, сурт-печысе ласкалыкым арала да пелашыж ден шочшыжо-влаклан пенгыде энгертыш улеш.

Ме, редакций пашаен-влак, чыла ёдыр-ёдырамаш-влакым тиде чечен пайрем дене шокшын-шокшын саламлена! Теат, лудшына-влак, авадам, ковадам, акашўжардам, ёдырдам, ўшанле пелашдам пайрем дене саламлаш ида мондо.

Историй гыч: Миром кондышо ёдырамаш-влакын кечышт шке илышыштым Иисус Христослан пөлеклыше ёдырамаш-влак лўмеш шочын. Нуно Иисус Христосын туныктен коштво верлаште иленит. Утарышым шке суртыштышт куанен вашлийыныт, Тудым чын Мессийлан шотленит, кушко Христос каен – пеленже эре нуно лийыныт. Иисус Христосын туныктен ойлымыжын кажне мутшым ушышкышт пышташ тыршыме деч посна нуно Туныктышыштан малаш верым кычалыныт, Тудым пукшеныт да йўктеныт. Голгофышкат пырля каеныт.

Иисус Христосым иудей-влакын кучымекышт, апостол-влак лўдмышт да мом ышташ палыдымышт дене Туныктышышт деч кораныныт, шылын пытеныт, а нине ёдырамаш-влак Тудым коден огытыл, почшыже лўдде каеныт. Христосым мыскылым, орландарымым пеленже чон ойгырен чытен шогеныт, ыресеш пудален сакыме годым кече петырналтмым, мланде чытырнымым ужыныт, Тудын чон лекмыжым кочо шинчавўдым йоктарен онченит. Орол-влак нуным покте колташ точеныт гынат, кертын огытыл. Варажат лач нуно Туныктышыштын капшым тамле пушан ўй (миро) дене йыгаш манын,

Тудым тойымо верыш эрйўдым толыныт. Нуно, ёдырамаш-влак, пөръен-влак деч ончыч Господьым Ылыж кынештым ужыныт. Да тидын нерген уверым йыраваш эн ончыч шареныт.

Тидым ышташ нунылан Господьым яндар, святой йоратымаш дене йоратымышт полшен.

Теве лўмышт: Мария Магдалина, Мария Клеопова, Иоанна, Саломия, Марфа, Мария, Сусанна.

Мессия почеш эн ончыч Мария Магдалина тарванен. Вет Христос тудын кўргыж гыч 7 осал шўлышым покте луктын.

Юмын Эрге почеш кайыше да туныктымыжым шараш полшышо кокымшо ёдырамаш – тиде Мария Клеопова. Тудын нерген тўрлө семын ойлалт: иктышт Юмын Аван шўжарже манит, весышт Юмын Шочыктышо Аван пелашыжын, Иосиф Обручникын, шольыжын пелашыжлан шотлат. Кумшышт Иаковын, Иудан але Симеонын аваже, манит.

Православный ёдырамаш кечын Иоаннам шарналтат. Тудо Мессийын ўшанле тунемшыже лийын. Лач тудо Иродын пуштво Иоанн Крестительын вуйжым шылтен.

Саломия – Утарышын тунемшыже-влак Иаков ден Иоаннын авашт. Ылыж кынеште Иисус Мария Магдалиналан кончымыж деч вара вигак Саломиялан койын.

Марфа ден Мария Лазарьын шўжарже-влак лийыныт. Утарыше нунын декат миен. Кок ўдыр, Иисус Христосын колышо Лазарьым ылыжтен шогалтыме кыже, Тудлан чот ўшанаш тўналыныт да почшыже каеныт.

Евангелийыште эше ик лўмым ончыклат – Сусанна. Тиде ёдырамаш нерген Лука ушештара, тудым Мессийын ўшанле тарзыже семын моктевоза.

Миром кондышо-влак коклаште эше икмыняр ёдырамаш лийын, но лўмышт рашемдалтде кодын, манит. Тыге гынат, садак миром кондышо ёдырамаш-влак кажныланна пример лийыт, Господь Юмынам да лишыл ен-влакым кузе йоратыман, кузе икте-весылан полшыман – нунын деч тунемман.

Черке вуйышто у чан

Кугун орланыше святой Димитрий Солунский лумеш храм Волжск кундемысе Шарача селаште верланен. Тудо репрессий жапысе шыгыремдымаш да поктылмаш деч өрдыжеш кодын огыл. Туткар жап годым, 1933 ийыште, черке вуй гыч чаным волтен шуэныт да шалатеныт. Юмо полшымо дене 1990 ий гыч ты черкыште духовный илыш уэш ылыжын гынат, кызыт мартеат чан йук шоктен огыл. Чаным нолтымö пашам тений 14 апрельыште, рушарня кечын, тунгалме.

Храмлан у чан-влакым налмаш куштылго паша огыл, тидым уло кундем дене погынен, уло калык полшымо дене веле ышташ лиеш. Храмын настоятельже протоиерей Евгений Бакутов чыла ен-влак ончылно тыге каласен: «Черке – Юмын Пöртшö, сандене тудым калык пырля погынен нолта. Православный Черкыште Юмылан служитлыме годым чан йук кугу рольым модеш. Черке көргыштö ен-влак кумалыт, а чан йук – тиде тужвалне йонгышо молитва. Тудо айдемын шүлышыжым пенгыдемда, шонымашыжым Пылпомыш деке нолта. Тиде йук йыр улшо кундемем Юмын порылыкшо дене тема, пашам ыштыше але корнышто улшо енлан молитвам лудаш күлмö нерген ушештара. Чаным налаш оксам ожнысекак уло приход дене погынат, кажныже тидым святой надырлан шотлен».

Чаным налаш оксам храмыште эркын дене шукертсек погынат, но тудын дене ик але кок изи чаным веле налын керташ лийын. Евгений ача калыклан эше тыге каласен: «Храмым чонышо, тудым сöрастараш полшышо-влак верч черкыште эре кумалыт. Айста меат шке шочмо кундемаштына поро кышам кодена. У чанын йүкшö Кугечын поро

увержым увертарыже, кундемаштына илыше прихожан ден мемнан деке толшо паломник-влакын чоныштым куандарыже, воктен улшо села да ял-влак марте йонгыжо».

Полшаш шонышо-влак шукун лектыныт. Ярославль область Тутаево олаште ямдылыме шым чаным налын кондымо, эше иктым, эн кугужым, 230 кило нелытаным, варарак кондышаш улыт.

Чылаштан таум ыштен, Евгений ача куанен оила: «Юмын кугу чаманымашыже дене 14 апрельыште, рушарня кечын, мемнан Шарача селасе святой Димитрий Солунский лумеш храмыште кужун вучымо йывыртываш лийын. Поро кумылын полшышо-влакын оксашт дене налме шым чаным святитлыме. Тидын деч ончыч чан-влак икмыняр кече храмыште шогеныт, сайынрак ончалаш да кид денат ниялтен ончаш кажныже лишемын кертын. Чаным святитлыме чинын молитваж дене Святой Шүлышын порылыкшо үжалтын.

Чан йүкым колын, үшаныше ен-влак кумалаш шогалыт, диаволын ондалымыж ваштареш кучедалмаште пенгыдемыт, тиде йук түрлө ойгым да чыла осалым поктен колта, пүртүсыштö лийын кертше шучкылык деч утара. Чыла тиде чан святитлыме годым йодалтеш. Тыгак Юмын порылыкшо да куатше үжалтеш. Чан йүкым колын, кажне ен Господьым моқтыжо, черке кумалмашке вашкыже, ож святитлалтше, осал вий-влак шылын йомышт, таул мардеж, шолем да лүдыкшö кудырчö-волгенче лыпланыже, а ен-влак Юмылан үшанен да поро койыш-шоктыш дене илышт.

Чан мыланна суксо-влакын пучыштым ушештара. Храмым пу да кү дене ыштыме молитва, юмогам түрлө чия дене возымо молитва маныт гын, чан – тиде йонгышо молитва. Мландымбалысе илышын мучашыжым суксо-влакын пучышт увертарат, илыше ден колышо-влакым иктеш Юмын Лүдыкшö Судышкыжо вашмут кучаш чумырат. Чан йук мыланна илышын молан пүралтмыж нерген ушештарыже, курымашлык илыш нерген шонаш таратыже. Ен-влак шкеныштым ыреслышт, шке ушыштым Юмо деке виктарышт, молитвам лудын, чоныштым утараш Тудым сөрвалышт».

Мардежан игечым шотыш налде, чан нолтымö пашам 16 апрельыште сайын мучашлыме. Шке кумылын полшаш толшо плотник, сварщик, монтажник да моло күлешым шуктышо ен ятыр лийын. Паша лектышат пеш чапле. Чан-влак яндар йүкан улыт, сылнын да тораш йонгат. Черкын чонгаташте шогымыжым шотыш налаш гын, тиде йук мемнан кундем деч торашкат шоктышаш.

Троице пайрем марте эше ик чаным, эн кугужым, конден шуктышаш улыт. Тиде куанымат вучена да вашлияш ямдылалтына. Шарача кундемаштына чан йук курым-курымеш йонгыжо.

Денис СМЕРНОВ.

СЕНЬМАШ КЕЧЕ ДЕНЕ!

Москон да уло Русьын патриархше Кирилл ик проповедьыштыже тыге ойлен: «Кугу Отечественный сарыште Юмын польшыжо огыл гын, сенен огына керт ыле. Эсогыл сарзе специалист-влакат тиде сеньмашым öрыктарыше чудылан шотлат. Вет тушманын вийже мемнан деч ятыр пачаш кугу лийын».

9 Май – Сеньмаш кече! Тиде кечын чыла православный черкыште Кугу Отечественный сареш колышо-влакым уштат. Нунын лүмеш благодарственный молебен ден панихиде эртат.

РОССИЙЫМ ЮМО АРАЛЕН КОДЕН

Кугу Отечественный сар тўналме деч ончыч коло ныл ий жапыште совет калыкым атеизм шўлышеш куштеныт гынат, Юмылан ўшаныше тыглай ен ден священник-влакым казаматлаште, лагерьлаште орландареныт, пуштеденыт гынат, тиде ўшаным ятыр ен шўм-чон пундаштыже шылтен ашнен. Лач тиде ўшан калыклан фронтыштат, тылыштат чыла нелым чыташ, илен лекташ куатым пуэн. Лач тиде ўшан, сар мучашлалтмеке, шукыштым Юмылан служитлыме корныш шогалтен.

ИВАН ВОРОНОВ самырыкше годым Юмылан йөршеш ўшанен огыл. Кугу Отечественный сар тўналмеке, тудым, офицерым, фронтыш қолтеныт. Берлин марте шуын, илыше кодын, Йошкар Шўдыр орден, «За отвагу», «За боевые заслуги» медальла дене палемдалтын. «Мут дене умылтарен мошташ лийдыме шучко ыле тиде сар. Мый тунам Юмылан ўшанаш

тўналынам», - ойлен варажым тудо. Витебск ола воктенысе пеш тале кредалмаште Иван Воронов нелын сусырген. Немыч-шамыч фронтын чекшым шалатен, авыралтмаш гыч лектыныт. Нунат, мемнан-влакат ятыр салтакым йомдареныт. Кредалмаш кайыме пасу гоч немыч подразделений эртен да сусыргышо руш салтак-влакым пуштеден каен. Сусыргышо-влак коклаште Иван Вороноват лийын, немычын штык йымакыже логалаш огыл манын, колышыла койын киен, а шкеже шонен: «Илыше кодам гын, монастырьыш илаш каем». Юмылан пуымо мутшым шуктен. Илен-толын Свято-Успенский Псково-Печерский монастырьын наместникше архимандрит Алипий лийын.

«Юмын аралтышыжым мый 1941 ийыште шижынам, - шарналтен ончысо разведчице, а сар деч вара Пюхтицкий ўдырамаш монастырьын Москосо Свято Успенский подворьежын монахиныже **АДРИАНА (МАЛЫШЕВА)**. – Тунам группа заданий гыч пörтылын. Корнышто Юрам немыч пуля сусыртен. Вес рвезыланат логалын, но тудо Юрам вондерла коклаш тоен кертын, а шкеже мемнан шинчыме позицийыш нушкын толын. Йолташнам тушеч кузе лукташ манын шонен шинчымышт годым, мый, жапым йомдараш огыл манын, толшо разведчикын кышаж дене Юра деке нушкын кайышым. Муым

вет. Юран йолжо гыч вур ташлен йоген, шкеже ушым йомдарен киен. Вурым чараш манын, йолжым пидым. Вара, тудым шупшаш каньылырак лийже манын, кыдалысе уштемым тудын уштыж гоч луктым. Но кузе нушкаш? Вет ончылно иктаж шүдө метрым чылт чара вер дене эртыман. Немыч-влаклан мишеньлийына. Ончыко тарванышым. Шкеже пеле йукын сөрвалем: «Ой, Юмыжат, полшо кузегынат!» Трук кава гыч лум йогаш тунале, йырваш нимо ок кой. Ормаш: тиде кужытым эртен, адакат вондерлаш пурен кайымешкына гына лум лумо. Фашист-влак луйылтыч гынат, логалтен ышт керт. Сар мучко эше шуко гана мыйым Юмо утарен».

Новосибирский епархийын Бердск олаштыже служитлыше протоиерей **ВАЛЕНТИН БИРЮКОВ** Ленинградым, Кенигсбергым утарымаште лийын. Тудын каласкалымыж гыч: «Фронтышто пеш неле ыле. Тулат, вудат, ырыкташ пуат, кочкышат, шинчалат, шовынат лийын огыл. А тийже, шуйшыж, лавыраже, шужымашыже пеш шуко лийын. Туге гынат сарыште молитвам пеленна араленна, вет тудо кавашке тура чонештен: «Юмо, арале!»

Кум гана нелын сусыргенам гынат, Юмылан тау, илыше кодынам. Ленинградые госпитальыште операцийлык устембалне кийыдем годым шонго хирург, профессор Николай Николаевич Борисов, операцийым туналмыш деч ончыч мый декем лаплие да пылышышкем шып пелештыш: «Эргым, Юмым сөрвале, Тудо полша». Кок осколкым лукто, а иктыже тупрүдешемак кодо.

Сарыште шучко суретым пеш шуко гана ужаш логалын. Бомбитлыме годым кугу пөрт-влак шырпын шаланен, пун пырче гай йырваш чонештеныт. А ме самырык лийынна, илыме шуын. Тунам артиллерийский расчёт гыч ме, куд йолташ (чыланат тынеш пурышо лийынна), Юмо дене пырля илаш, сар жапыште ик уда мутымат пелешташ огыл манын кутырен келшышна. Кеч-кушто лийынна гынат, эре Юмылан кумалынна. Пушко деке куржына, «Юмо, полшо! Юмо, серлаге!» манын, уло йукын сөрваленна. Онгыштем лүдде ыресым нумалыштынам. Ужыт гынат, Юмылан ушаныше улат манын, судитлаш туналыт гынат, Шочмо элемым ырес дене пырля аралаш туналам шоненам. Юмогана лийын огыл, но гимнастёрко йымалнына ырес кечен, кажнынан молитвана да шокшо шинчавудна лийын. Юмо мемнам эн неле ситуаций гычат утарен. Сенымашым ме Эрвел Пруссийыште вашлийна. Сенымаш нерген увертарыме кышт, чылан шортынна. Сукалтен шинчын, Юмылан тауштенна. Тыгай куаным нигунамат от мондо! Тыгай куан тетла илышыштем ик ганат лийын огыл».

**Анфиса Эманова ямдылен.
Түрлө СМИ гыч налме.**

КУГЕЗЫНА-ВЛАКЛАН ТАУШТЕНА

Школыштына Патырлыкым шуарыме тылзе годым Кугу Отечественный сар нерген кино, класс шагатыште презентацийым ончышна, книга ден журналым лудна, «Нунын лумышт курымешлан калык шумыштö», «Мемнан армияна эн вяян!» теме дене сурет конкурсым эртарышна. 1-9-ше класслаште тунемше-влак чолгалыкыштым да мастарлыкыштым ончыктышт. Эн сай паша-влакым директорна Сергей Михайлович Халтурин аклыш, Чапкагазым кучыктыш.

**Роза АНТРОПОВА, туныктышо.
Советский район, Орша тун школ.**

Илия ача – элыштына палыме ег

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Епархийыш богословий да культурологий кандидат, Москосо писатель ушемын енге, диакон Илия Кокин толын каен.

Илия ача – элыштына палыме ег. Храмыште служитлыме деч посна тудо шанче пашам шукта, религиоведенийым, христиан антропологияшым шымла, почеламутым воза, передаче-влакым ямдыла, туныктымо пособийлам савыкта. Тудын сценарийже почеш «Князь Владимир», «Истории Ветхого Завета» мультфильм-влакым войзымо (сниматлыме).

Йошкар-Олаште 15-16 апрельыште лиймыш годым Илия ача Православный рудерыште, школлаште, Марий кугыжаныш университетыште тунемше, студент, преподаватель-влак дене вашлийын. Изирак-шамыч дене ўшан, чон, храмын ышталтмыш нерген мутланен гын, кугурак-влаклан православный христианствын айдемын чонжым вашталтен, саемден кертмыш нерген ойлен, «Священная история: от Адама до меня», «Страх возводит стены, любовь строит мосты» книгаже-влак дене палымым ыштен.

Йодыш-вашмут

Святой Троице лүмеш черкын настоятельже иерей Игорь САПАЕВ лудшына-влакын йодыштылан вашешта.

Мыйым изинек еным сырыкташ огыл манан туныктеныт. Авам ойла ыле: «Умшатым почмет деч ончыч мом пелештышашым шоналте. Енын кумылжым волташ ик мутат сита». Умырем мучко тыге илем, а шкеже мыскылым чытышаш улам. Пашаштат вуйлатышем мыскылен ойлаш эре амалым муэш. Кузе тидым чыташ?

Людмила.

Людмилалан преподобный ачана Серафим Саровскийын мутшо дене вашештена: «Мыскылтышлан вашештыман огыл. Сырым сорлыклаш йөсö гынат, чытыман, көргыштö ласкалыкым кузе-гынат кучаш тыршыман. Уш ден чоным туге туныктыман, нуно мыскылен ойлымым ыныштат кол, пуйто нине мут-

Рударня школлаште да тыглай школлаште «Православный культурын негызше» предметым туныктышо-влаклан куан уверым конден: Илия Кокин «Приходская школа «под ключ» туныктымо да методике комплектым ямдылен савыктен луктын. Школын йодмышко почеш у стандарт дене пашам ышташ тыгай учебникым преподаватель-шамыч шукертсек вученыт.

•••••
влак тыланда огыл, а ала-көлан весылан ойлалтыныт». Юмо деч чытышым йодаш. Юмылан тау манаш. Жапэртыме семын чыла верышкыже толеш.

Мариемын аваже шкенжым Юмылан мушанышылан шотла. Пытартыш жапыште мужедаш тўналын да тўрлö шўведеме мутым тунемеш. Латныл ияш ўдыремымат тидлан туныкта. «Мужедмашым черке вурса, тиде сулык», - ойлем ўдыремлан, черкыш языкшым касараш нангайынем, но тудо мыйым огыл, коважым колыштеш. Мо ончыкыжым лиеш, лўдам веле.

Светлана.

Пагалыме Светлана, лўдын илыме олмеш шкеже Юмын законжым шуктен илыза, черкыш коштса, сулыкдам касарыза, Пырчесым подылза, эр-кас молитвам лудса, икшывыда верч кумалза. Вет йоча-шамыч ача-авам ончен тунемыт. Енын языкше верч огыл, а шкендан чон яндарлыкта верч тургыжланыза.

«ЕВАНГЕЛИЙ МЕМНАН ИЛЫШЫШТЫНА»

Шернур посёлкышто «Евангелий мемнан илышыштына» луман православный модыш лийын. Тудым кажне ийын Кугу пүтö жапыште Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийын Иүдвел кундемысе благочинийже эртарат.

Тений Евангелийым кузе палымыштым тергаш Шернур посёлкысо Архистратиг Михаил лумеш черкын, У Торъял посёлкысо Господь Юмын Пылпомышыш Чапландаралт Күзымыжö лумеш черкын, Кукнурысо Господь Юмын Ыресшым Нöлталме лумеш черкын да Казанскийысе Юмын Аван Казанский иконожы лумеш черкын тўшка командышт, Марисоласе Юмын Шочыктышо Пеш Святой Аван Леведмыже лумеш черкын, Зашижемьесе Юмын Шочыктышо Пеш Святой Аван Шочмыжы лумеш черкын команде-влак ушненыт.

Заданий-влак куштылгак лийын огытыл. Мутлан, 1 минут жапыште утларак йодышлан чын вашмутым пуэн шукташ але планшетыште

ончыкталтше сүретын Юмын илыш гыч могай историйым каласкалымыжым палаш күлын.

Жюрин енге-влак: Иүдвел черке кундемывн благочинийже, Шернур посёлкысо Архистратиг Михаил лумеш черкын настоятельже протоиерей Владимир Власов, Элембайысе Андрей Критский лумеш храмын настоятельже протоиерей Сергей Бажанов, Марисоласе Юмын Шочыктышо Пеш Святой Аван Леведмыже лумеш храмын настоятельже протоиерей Сергей Сильдушкин – пеш тўткын акленыт. Вич команде гыч 1 верыш Шернур посёлкын командыже лектын, 2 верым У Торъял гыч команде сулен, 3 вер Зашижемьен командыжлан логалын. Кодшо кок команде сертификат дене палемдалтын.

Протоиерей-влак тыгай модышым йоча, самырык, тыглай прихожан-влак коклаште эртараш күлмö нерген ойланыт. Вет тудо православный литературым утларак лудаш тарата, ушаным пенгыдемда.

ПЕРКАН ЛИЙЖЕ

Чот вучымо Кугу Кугече пайремна толын шуо. Икте-весыланна «Христос ылыж кынены!»», «Чынак ылыж кынены!» манын куанен ойлена. Мöнгыштына уна-влакым тыгак куанен вашлийына да нуным тутло Ches дене сийлена. Мемнан темлыме рецепт почеш кўэштме когылат пайрем үстелдам сбрастарен кертеш, шонена.

МАКЕ КОГЫЛЬО

Кўлыт: руашлан - 1 кўчымö муно, 1 изи со-вла коштымо ру (дрожжи), 500 г шыдан ложаш, 10 г шўшмўй, 1 кугу совлат пеле сакырложаш, стаканын 1/3 ужашыж дене шöр, вўд, кўчымö торык (кефир), 2 кугу совлат пеле нöшмўй, ик чывыштыш шинчал; **когыльö кöргылан** – стаканын 1/3 ужашыже мак, 3 кугу совла сакырложаш. Когыльым йыгаш 1 кўчымö муно.

Эн ончы макым вўдыш пыштыза да, лöчымышкыже, 2 шагат шолтыза. Тиде жапыште руашым нöштылаш лиеш. Келге атыш тулеш левыктыме шўшмўйым, муным, рум, сакырложашым, шöрым, вўдым, кўчымö торыкым, нöшмўйым, шинчалым пыштыза, сайын лугыза. Вара ложашым ешарен, руашым нöштылаш. Руашым тарелка дене петырыза, умбачше со-лык дене леведса да леве верыш ыраш шындыза. Пел шагат гыч руаш овара, тудым изиш нöштылалза да угыч леве верыш шындыза.

Кокымшо гана нöлталалтмекыже, когыльым ямдылаш тўнгалаш лиеш.

Лöчышö мак гыч вўд йоген лекше манын, марльым кум пачаш тодылза да дуршлагыш шарыза, тушко макым опталза. Изиш кошкымо гай лиймекыже, 3 кугу совла сакырложаш дене пырля варыза.

Руашым 5 мм кўжгытаным прямоуголь-ник семын шарыза. Умбакаже шере макым йыгыза да рулет семын пўтырыза. Кок вел вуйжым пўчкын налза, ик жаплан öрдыжыш корандыза. Руашым онго семын ушыза. Кўзö але вашкўзö дене тўржым пеледыш семын пўчкедыза. Кажне изи ужашым маке могыр-жо дене чарашкыла савыралза. Пўчкын кодымо руаш мучашым онго покшеке верандыза. Чевер тўсым налже манын, когыльым сайын лугымо кўчымö муно дене йыгыза, противе-ныйш пыштыза. 200 градус марте ырыктен ямдылыме духовкыш пел шагатлан шындыза.

КОЧКЫШДА ПЕРКАН ЛИЙЖЕ!

Туныктын каласыме шомак

Кечеш когаргыше да арымшудын кочо пушуж дене темше ир мланде мучко ик ең ошкылын. Тудын логарже кошкен, йумыжō моткочак шуын. Кужу корным эртыме дене чот ярнен, шүртнылын, кажне у тошкалтышым пыкше ыштен. Торасе волгыдо кава түрыш ончыч ушан дене ончен гын, ынде вийже йөршын пытен. Ушаным йомдарен, шелышталт пытыше кукшо мландыш йөрлын. Трук пылышыжлан кукшо шудын лыжгымыж гай шыма йүк шоктен:

– Мый тыланет полшен кертам. Теве тиде вудым йү, тунам куштылгылыкым шижат.

Пөръен вуйжым эркын нолталын да кувшиным шуйшо удырамашым ужын. Тыге лийын кертмылан ушаныде, тудо кидышкыже атым налын. «Тыгай тамле вудым мый нигунам да нигушто йуын омыл. Тиде тыглай вуд огыл, а ала-могай öрыктарыше йуыш. Опкын гай чыла пытарен йуаш сай огыл», – шонен тудо йумыж годым.

– Атышке мом темыме? – кувшиным пörтылтымыж годым öрын йодын.

– Порылыкым, – шыргыжал вашештен удырамаш да умбаке ошкылын.

Тудым утарыше енлан таум ышташ мондымыжлан шкенжым шылтален, корныен умбакыже кужун ончен. Чыла удырамаш кокла гыч тудо эн сылныла чучын. Тыгодым вачумбалне нумал кайыме кувшиныштыже шелше койылалтен, а тушеч чүчалтыш дене шергакан вуд чыпчен.

Корныен кынелын да удырамашым кычкырен поктен:

– Шого! Вучалте! Кувшинет шелын, тушеч вуд йога, а вет тушто вудшö такат шагал кодын.

– Мый палем, лүдаш нимолан. Порылык

нигунам ок йом да ок пыте. Теве ончал! – ласкан вашештен удырамаш.

Корныен тудын эртыме корным түсленрак ончалын да ужын – кошкен шелалтше мланде угыч илана, тушто шудо ужарга да пеледыш шарла, кошкен пытыше пушенгылаште лышташ лектеш да у саска кушкеш, вийым пога. Арымшудо пушым шарыше мардеж ынде муй ден олма тамым конда.

– Кузе тыге лийын кертеш? Тиде чудо кузе ышталтеш? – корныен öрын йодын.

– Ораш нимолан! Але тый тидымат от пале?

Ик чүчалтыш порылык кошкышо мландымат ылыжтен кертеш, тыге тудо пеледше садыш савырна, – шыргыжалын вашештен удырамаш.

Порылык нигунамат ок йом.

Христослан ушанымашын волгыдыжо Марий кундемем волгалтара!

Тыгай лүм дене тений 18-19 июньшто Морко поселкышто миссионер съезд эртышаш. Черкын тиде тўналме пашаже Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоанн ден Волжск да Шернурын епископшо Феофанын благословитлымышт почеш шукталтеш. Кугу погынымашын тўн шонымашыже тыгай: **Марий кундемем православий мом конден; эртыше курымлаште да кызытсе жапыште черке илышыште могай нелылык вашлиялтеш; ондалчык туныктымаш деч кузе коранман? Тиде да моло йодышым мыланна Москосо Духовный академиян туныктышыжо, Марий митрополийын священникше-влак почын ончыктат.**

Погынымашын кокымшо кечынже вич на-правлений дене секционный занятий-влак лийыт:

- Молитва нерген мутланымаш.

- Юмылан служитлымаш да тудын көргö

содержанийже.

- Черке Таинстве-влак: тынеш пуртымаш, язык касарымаш, Пырчес подылмаш, венчалтмаш да молат.

- Колдун, локтызо, мужедше-влакын осал пашашт нерген.

- Колымашым кузе вашлийман?

Заседаний да секций-влак деч вара духовный содержаниян концерт, самырык тукумлан Канал илемын «Каныем базыже» пелен «Тулото воктен мутланымаш» эртаралтеш.

Тиде кугу погынымашке митрополийын чыла благочинийже гыч миссионер, самырык ең да үжмö уна-влак толыт.

Теат, Юмын корныжым кычалше-шамыч, ты пайремыш толыда гын, начарешташ тўналше ушандам адак изиш пенгыдемден кертыда. Вет кушто Юмын лүмеш погынат, Юмым йöратыше кажне чонлан тушто лияш сай.

Оргкомитет.

МАЙ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН		6	13	20	27
ВТ		7	14	21	28
СР	1	8	15	22	29
ЧТ	2	9	16	23	30
ПТ	3	10	17	24	31
СБ	4	11	18	25	
ВС	5	12	19	26	

7 - праздники двунадесятые
 14 - праздники великие
 8 - сплошные седмицы
 10 - дни поминовения усопших
 14 - дни постные

8 X - дни строго поста
 - трапеза без мяса
 - разрешение на рыбу
 - разреш. на раст. масло
 - разрешение на вино
 - разрешение на икру рыбы

2 - Москвасе поро пиалан Матрона аванан кечыже.

3 - Юмын Аван «Илышым пуышо памаш» («Живоносный источник») иконыжын кечыже.

5 - Изи Кугече. Апостол Фоман кечыже.

6 - Кугун орланыше Георгий Победоносцын кечыже.

Юмын Аван Иверский иконыжын кечыже.

7 - Радинча. Колышо-влакым уштымаш.

8 - Апостол да евангелист Маркын кечыже.

9 - Сарыште колышо салтак-влакым уштымаш.

Святитель Стефан Великопермскийын кечыже.

12 - Миром кондышо святой ўдырамаш-влакын кечышт.

13 - Святитель Игнатий (Брянчаниновын) кечыже.

14 - Юмын Аван Мироносицкий иконыжын кечыже.

15 - Борис ден Глеб благоверный князь-влакын кечышт.

16 - Преподобный Феодосий Киево-Печерскийын кечыже.

18 - Юмын Аван «Йуын пытарыдыме Чаше»

(«Неупиваемая Чаша») иконыжын кечыже. Кугун орланыше Ириан кечыже.

21 - Апостол да евангелист Иоанн Богословын кечыже.

22 - Святитель Николай

Чудотворецын кечыже.

Волжск олесе соборын да Звенигово олесе, Куженер, Мариец, Сурок поселкысо, Актаюж, Косолапово, Храмасола, Микряково селесе храм-влакын пайремышт.

23 - Апостол Симон Зилотын кечыже.

24 - Апостол-влак дене тор улшо Мефодий ден Кириллын славян калык-влакын туныктышыштын, кечышт.

Москван да уло Российын Святейший Патриархше Кириллын святойжын кечыже.

25 - Священномученик Ермогенын, Москван да уло Российын патриархше да

чудым ыштышыжын, кечыже.

28 - Угличысе да Москвасе благоверный царевич Димитрийын кечыже.

31 - Тунямбал шым Погынышто лийше святой ача-влакым шарныме кече.

«ВОЛЖСК – МОРКО» КРЕСТНЫЙ ХОДЫН РАДАМЖЕ

26 май, рушарня: Волжск – Купсола (Эмеково).

27 май, шочмо: Купсола – Эсмекпляк (Исменца).

28 май, кушкыжмо: Эсмекпляк – Звенигово ола.

29 май, вургече: Звенигово – Чакмарий (Красный Яр).

30 май, изарня: Чакмарий – Кужмара.

31 май, кугарня: Кужмара – Кожласола (Красногорский).

1 июнь, шуматкече: Кожласола – Шолэнгер.

2 июнь, рушарня: Шолэнгер – Мочалище.

3 июнь, шочмо: Мочалище – Памашсола (Керебеляк).

4 июнь, кушкыжмо: Керебеляк (Литургий) – Октябрьский.

5 июнь, вургече: Октябрьский (Литургий) – Кўчыкэнгер (Кутюк-Кинер).

6 июнь, изарня: Кўчыкэнгер – Никольский.

7 июнь, кугарня: Никольский – Кесемлак (Мушерань).

8 июнь, шуматкече: Кесемлак (Литургий) – Конторьял (Осипсола).

9 июнь, рушарня: Конторьял – Кокласола (Коркатово).

10 июнь, шочмо: Кокласола – Арын.

11 июнь, кушкыжмо: Арын (Литургий) – Изи Корамас.

12 июнь, вургече: Изи Корамас – Азьял.

13 июнь, изарня: Азьял (Литургий) – Кугу Шале.

14 июнь, кугарня: Кугу Шале (Литургий) – Морко посёлко.

15 июнь, шуматкече: Морко посёлко, Троице поминка.

16 июнь, рушарня: Морко посёлко, Святой Троице кече.

17 июня, шочмо: Морко посёлко, Святой Шўлыш кече.

18 июнь, кушкыжмо: Морко посёлко (Литургий), Миссионер погынын 1-ше кечыже.

13.00. – Миссионер погыным почмаш, 16.00. – концерт.

19 июнь, вургече: Морко посёлко, Миссионер погынын 2-шо кечыже.

13.00 – погынын пашажым иктешлымаш – Волаксола (Себеусад).

20 июнь, изарня: Волаксола (Литургий) – Изи Кугунур.

21 июнь, кугарня: Изи Кугунур (Литургий).

Крестный ход мучашлалтеш.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ "ШЎМ-ЧОН ИЗОЛЫК"

Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Журнал лекме жап - 1.05.2019 ий.

0+ - знак информационной продукции согласно Ф3 от 29.12.2010 г. №436-ФЗ.

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, «Принтекс» ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Адресше: 424000, Марий Эл, Йошкар-Ола, Карл Либкнехт урем, 71 "А" пöрт.

Редакцийын да издательын адресше: 424000, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 пöлем.

тел.: (88362) 45-39-54. E-mail: marlagazet@mail.ru

Редакционный советым вуйлатыше:

Н.В. Чузаев.

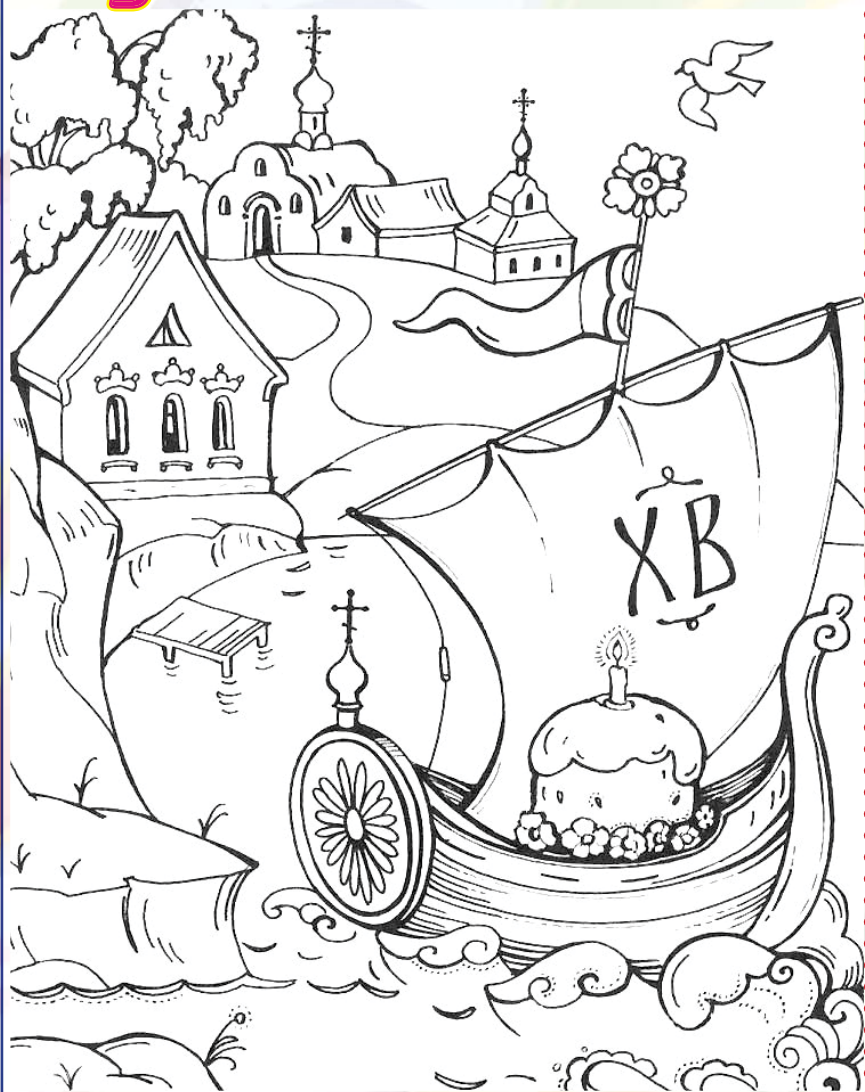
Редакционный совет: И.А. Сапаев, Д.В. Смирнов, А.П. Чемекова, А.В. Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт түрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ГАЗЕТЫМ ШАЛА КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!

Куанен чиялтена

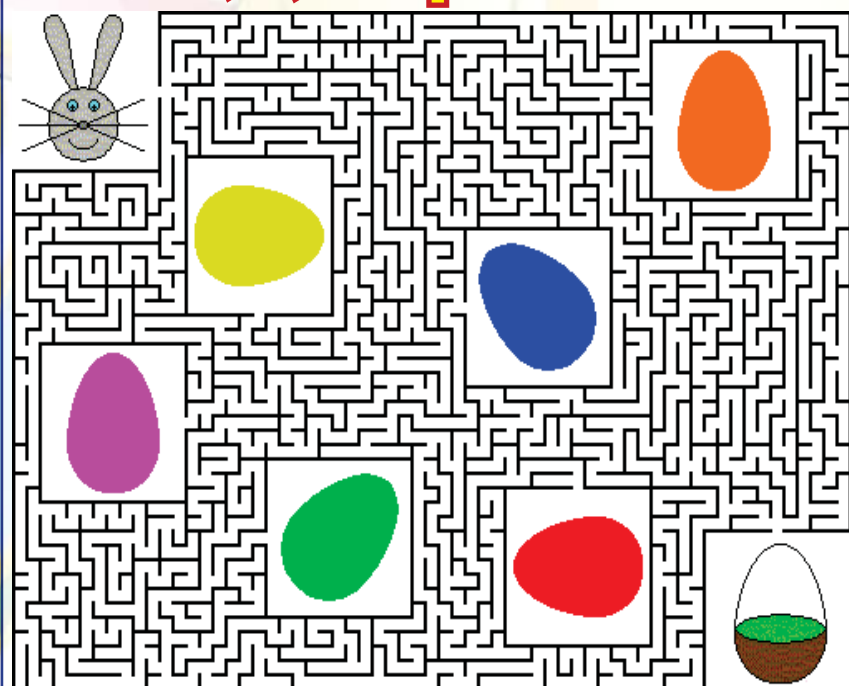

ТОЛЬКО КУГУ ПАЙРЕМНА

- Кугу Пүтö деч вара
- Тольо Кугу пайремна!
- Көргö чон дене, уш дене
- Ме ласкалыкым шижна!
- «Таче ылыжын Христос», –
- Куанен саламлена.
- «Чынак ылыжын Христос! –
- Ме вашмутым колына.
- Ыресеш орланымеке,
- Колымашым сененак,
- Умырашлык илишышке
- Корным почын мыланнат.
- «Христос таче ылыжын!» –
- Черкысе чан йүк йонга.
- «Чынак Тудо ылыжын», –
- Пүртүс тудлан вашешта.
- Эр-эрдене Литургий гыч
- Калык куанен лектеш.
- Кажнын чонжо тиде кечын
- Поро кумыл ден темеш!
- «Таче ылыжын Христос!» –
- Чылашт деч ме колына.
- «Чынак ылыжын Христос!» –
- Вашешышт пелештена.

Лидия АЛПАЕВА.
Юлсер кундем.

Кугече муным аквереш поген кертат мо?

СУКСО КЕЧЫН

- Святой Суксо кечын тыланда
- Кугу саламым кондена,
- Поро Юмын Престолжо дек(е)
- Молитва-влакым нöлтена.
- ***
- Аралыше Суксыда тендам
- Утарымаш дек(е) нангайыже,
- Утарыше Христос Шкеак
- Орлык деч утарыже.
- ***
- Христос Юмын Аваже
- Ужаш лийдымын аралыже,
- Шке святой леведышыжым
- Тендан үмбаке пыштыже.